

คู่มือแนวทาง

การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เอกสารวิชาการ ประจำปี 2562

คู่มือ แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่

จัดทำโดย

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10

ที่ปรึกษาพิเศษ

นายธนู

ธิดาแก้ว

ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10

ที่ปรึกษาโครงการ

รศ.ดร. วีระศักดิ์

สมยานะ

ผู้อำนวยการกิจวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นักวิจัยหลัก

ว่าที่ ร.ต. สุรเดช

ศรีโพธิ์

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

นางกัลยารัตน์

ลิขิตตระการ

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

นางศรีวรรณ

ณ เชียงใหม่

พนักงานธุรการ ส 4

นางสายชล

พิทน

พนักงานธุรการ ส 3

นางสาวสุดสวาท

กันธิยะ

พนักงานพิมพ์ ส 3

คณะผู้ช่วยทำงาน

นางสาวอัจฉรา

สุใจ

นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

นายผาด

สุวรรณรัตน์

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

นางสาวภารำพึง

อริยะ

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

นายสุทอน

มณีคำ

พนักงานธุรการ ส 3

นางสาวแคทริยา

ชมวิวงศ์

นักพัฒนาสังคม

นางลาวัลย์

วันชัย

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

นางสาวจิราวรรณ

แก้วธรรมานุกูล

พนักงานระบบคอมพิวเตอร์

นางสาวธัญญาพัทธ์

พิมพ์อักษร

พนักงานบริการ

นางสาวนิตยา

พิกุล

เจ้าพนักงานธุรการ

นายอิทธิพล

มาชื่น

นักวิจัยอิสระ

นางสาวกนกวรรณ

มีพรหม

นักวิจัยอิสระพิมพ์

ครั้งที่ 1

จำนวน: 2,000 เล่ม

พิมพ์ที่: นันทกานต์การพิมพ์

120 ซอย 7 ถนนช้างเผือก ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์: 0 5321 7014 โทรสาร 0 5341 0009

www.namtakarnphic.com Email : nantakarngraphic@gmail.com

คำนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันประชากรก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2564 หมายถึง สังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนผู้สูงอายุก่อให้เกิดปัญหาในด้านการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ กล่าวคือ ประชากรวัยทำงานจะต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น โดยที่รัฐยังไม่สามารถจัดบริการสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ผู้สูงอายุมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยและสุขภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านสุขภาพ ความเจ็บป่วย อาชีพและรายได้ เป็นเหตุผลที่ผู้สูงอายุมีความต้องการและมีความจำเป็นในการรับสวัสดิการสังคมจากรัฐ

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ให้ครบทั้ง 7 ด้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ โดยแนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการ จะเป็นเสมือนคู่มือในการดำเนินงานให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่แนวทางการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ต่อไป

คณะผู้วิจัย
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
ความหมายของสวัสดิการสังคม	1
กระบวนการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ	2
กรอบกระบวนการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ	3
การดำเนินงาน เครื่องมือ และรายละเอียด	4
บทส่งท้าย	9
บรรณานุกรม	10
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	11
ภาคผนวก ข การจัดสวัสดิการ 7 ด้าน	33
ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย	40
ภาคผนวก ค ตารางเครื่องมือการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ในระดับพื้นที่	
ตาราง (1) การวิเคราะห์ผู้ดำเนินการหลักในพื้นที่	46
ตาราง (2) การออกแบบเครื่องมือการทบทวนระบบสวัสดิการฯพื้นที่	47
ตาราง (3) การกำหนดประเด็นการพัฒนา	52
ตาราง (4) การออกแบบแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯพื้นที่	53

1. บทนำ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่” ที่ดำเนินการโดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 (สสว.10) ได้พบประเด็นที่สำคัญคือ ระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่จะมีความเหมาะสมในระดับพื้นที่ จะต้องมีความสอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมของพื้นที่ ซึ่งแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันไม่มากนักน้อย การพัฒนาระบบสวัสดิการฯ จึงควรอยู่บนหลักการใช้พื้นที่ (ผู้สูงอายุ) เป็นฐานในการพัฒนา โดยทางคณะวิจัยเห็นว่าวิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาจัดทำเป็นเครื่องมือ/คู่มือในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมในระดับพื้นที่ เพื่อให้พื้นที่สามารถนำไปดำเนินการหรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ให้มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ได้ และทางคณะผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าเครื่องมือ/คู่มือฉบับนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างให้ผู้สูงอายุได้รับรู้และเข้าถึงสวัสดิการสังคมได้ตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม

2. ความหมายของสวัสดิการสังคม

“สวัสดิการสังคม” หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันการแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

“การจัดสวัสดิการสังคม” หมายความว่า การจัดบริการสังคมตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด

“การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ” หมายถึง การจัดสรร การจัดบริการสาธารณะ และจัดการบริการสังคมใน 7 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ (2) ด้านสุขภาพอนามัย (3) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม (4) ด้านการมีรายได้และมีงานทำ (5) ด้านนันทนาการ (6) ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ 7) ด้านการบริการสังคมทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เพื่อผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงเหมาะสมตามมาตรฐานและบริบท-วัฒนธรรมของพื้นที่

“ระบบการจัดสวัสดิการสังคม” หมายถึง ความสัมพันธ์ของการดำเนินงานทั้งในรูปแบบของกิจกรรม โครงการ การจัดสรร การจัดบริการสาธารณะ และจัดการบริการสังคมใน 7 ด้าน คือ ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ด้านการมีรายได้และมีงานทำ ด้านนันทนาการ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และด้านการบริการสังคมทั่วไป ดังที่กล่าวมาข้างต้น ของหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน องค์กรชุมชน กลุ่มทางสังคม และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อให้สามารถตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นธรรม

3. กระบวนการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ

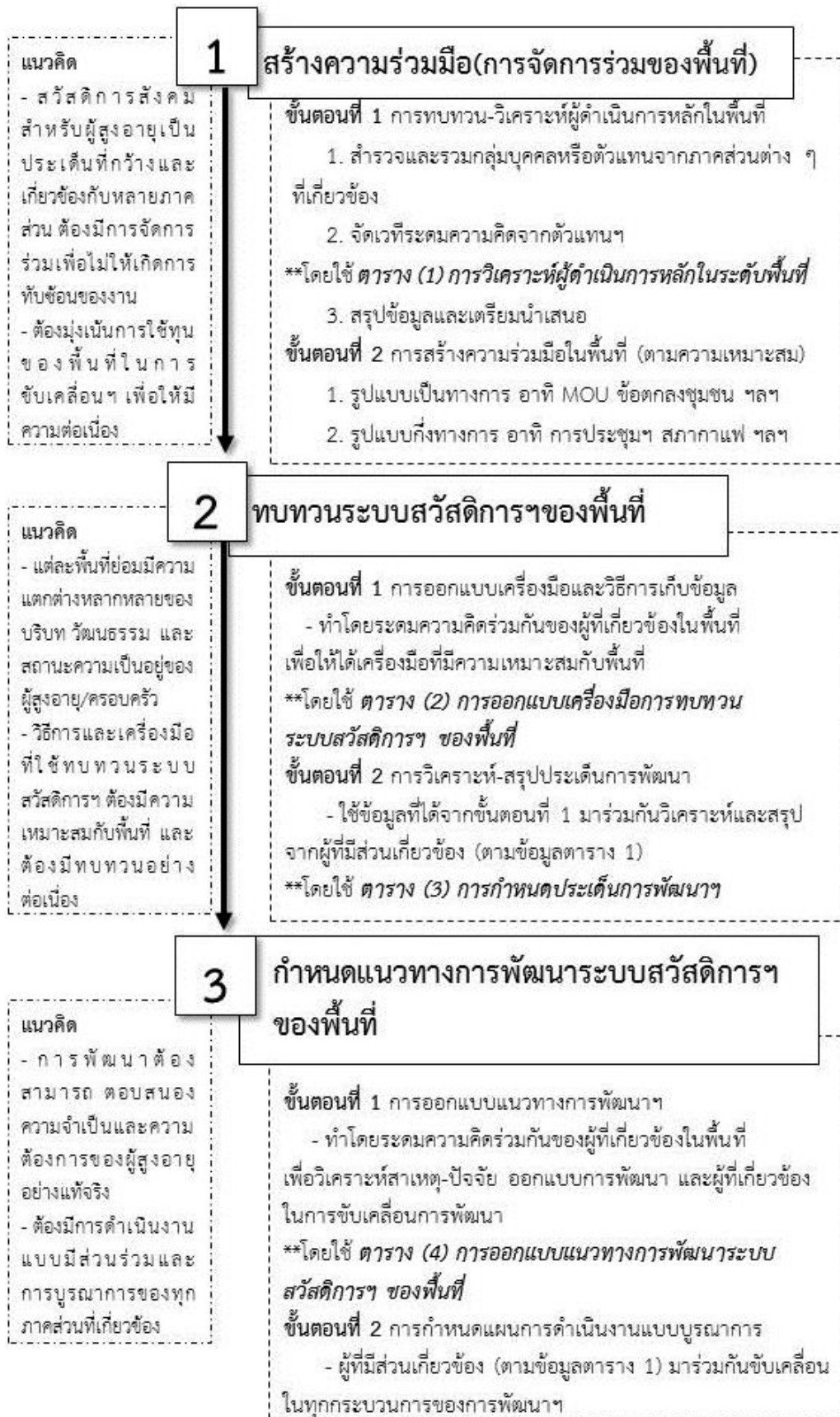
จากผลการวิจัยฯ พบว่าประเด็นในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ จะประกอบด้วย 3 กระบวนการสำคัญ คือ

1) การสร้างความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่/ชุมชน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ที่ขับเคลื่อนงานได้ดีจะมีความร่วมมือหรือการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ในชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งหน่วยงานภาครัฐ อปท. กลุ่ม-องค์กรชุมชน ดังนั้นในระดับพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีการสร้างความร่วมมือเพื่อให้เกิดการจัดการร่วมกันในระดับพื้นที่

2) การทบทวนระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่ โดยผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมหรือโครงการที่การดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และบริบทของพื้นที่นั้นจะสร้างผลกระทบต่อผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก แต่ทั้งนี้กิจกรรมหรือโครงการที่ได้ดำเนินการในพื้นที่มีทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปประเด็นการดำเนินงานด้านสวัสดิการฯ ในพื้นที่จึงเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อนำมาสู่การปรับปรุงการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม-สอดคล้องกับพื้นที่ และความจำเป็นของผู้สูงอายุในชุมชน

3) การกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่ โดยผลการวิจัยได้ผลสรุปแนวทางการพัฒนาจากพื้นที่การศึกษา จึงสามารถนำมาเป็นประเด็นตั้งต้นสำหรับการออกแบบแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่ได้ โดยการกำหนดแนวทางนั้นจะใช้ข้อมูลร่วมกันทั้งจากกระบวนการสร้างความร่วมมือ กระบวนการทบทวนระบบสวัสดิการฯ และกระบวนการกำหนดแนวทางการพัฒนาฯ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์และเนื้อหาของกระบวนการ ดังภาพที่ 1

กรอบกระบวนการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ในระดับพื้นที่

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ในระดับพื้นที่

4. การดำเนินงาน เครื่องมือ และรายละเอียด

การพัฒนากระบวนการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ ตามกระบวนการพัฒนาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น (ข้อที่ 2) จะมีวิธีการดำเนินการ เครื่องมือการพัฒนา และรายละเอียดในแต่ละกระบวนการ ดังต่อไปนี้

4.1 การสร้างความร่วมมือ

1) **แนวคิด** การขับเคลื่อนงานเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเป็นประเด็นกว้างที่ประกอบด้วยหลากหลายมิติการพัฒนา และเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ดังนั้นการขับเคลื่อนงานเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุต้องอยู่บนหลักการทำงานร่วมกันและการบูรณาการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนของงานและการแย่งชิงกลุ่มเป้าหมาย (ผู้สูงอายุ) ในพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้งขึ้นในชุมชน ประกอบกับทุกพื้นที่ล้วนแต่มีกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน และหน่วยงาน ที่เป็นทุนที่สำคัญของพื้นที่ การขับเคลื่อนจึงต้องมุ่งเน้นการใช้ทุนของพื้นที่ดังกล่าวเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการดำเนินงาน

2) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 การทบทวน - วิเคราะห์ผู้ดำเนินการหลักในพื้นที่ เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้ทราบถึงภาคส่วนที่เป็นผู้ดำเนินการเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ทั้งหมด ที่จะนำไปสู่การทำงานแบบความร่วมมือและบูรณาการในระดับพื้นที่ ซึ่งการดำเนินงานตามขั้นตอนนี้ จะประกอบด้วย 3 งาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) สืบค้นและรวมกลุ่มบุคคลหรือตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อเป็นกลุ่มตั้งต้นสำหรับการทบทวน-วิเคราะห์งาน/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่

2) จัดเวทีระดมความคิดจากตัวแทนฯ (ตามข้อที่ 1) เพื่อทบทวนและวิเคราะห์กลุ่ม องค์กร หน่วยงาน และงาน-กิจกรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ รวมถึงทำการวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับสวัสดิการสังคมทั้ง 7 ด้าน ตาม **ตาราง (1) การวิเคราะห์ผู้ดำเนินการหลักในระดับพื้นที่** เพื่อให้ทราบและเห็นถึงความมากมายของงาน-กิจกรรมในแต่ละด้านของสวัสดิการสังคม และความเหมือน-คล้ายกันในงานของแต่ละกลุ่ม องค์กร และหน่วยงาน ดังตัวอย่างตามภาพที่ 2

ตัวอย่าง ตาราง (1) การวิเคราะห์ผู้ดำเนินการหลักในระดับพื้นที่

1. หน่วยงาน/องค์กร	2. งาน/กิจกรรม/โครงการ	3. สวัสดิการ 7 ด้าน (ทำเครื่องหมาย ✓)						
		การเรียนรู้	สุขภาพ	ที่อยู่อาศัย	อาชีพ/รายได้	บำนาญ	กฎหมาย/สิทธิ	บริการสังคม
1. ชมรมผู้สูงอายุ	1) กิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุติดเตียง 2) กิจกรรมจักสานสร้างรายได้		✓		✓			
2. รพ.สต.	1) ศูนย์กายอุปกรณ์ 2) โครงการลด หวาน มัน เค็ม		✓					✓
3. เทศบาลฯ	1) ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชน 2) กองทุน สปสช.		✓				✓	

ภาพที่ 2 ตัวอย่าง ตาราง (1) การวิเคราะห์ผู้ดำเนินการหลักในระดับพื้นที่

3) สรุปข้อมูลและเตรียมการนำเสนอข้อมูลต่อเวทีต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความร่วมมือในพื้นที่ เป็นกระบวนการในการทำให้กลุ่ม องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งได้มาจากในขั้นตอนที่ 1 ได้ทำงานร่วมกัน สนับสนุน-หนุนเสริมการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อให้มีการขับเคลื่อนอย่างมีพลัง ไม่ซ้ำซ้อนหรือแย้งซึ่งกันในระดับพื้นที่ โดยการสร้างความร่วมมือในพื้นที่สามารถดำเนินการได้ใน 2 รูปแบบหลัก คือ

1) รูปแบบเป็นทางการ คือ การสร้างความร่วมมือที่มีการจัดทำในรูปแบบที่มีพันธะสัญญาต่อกันที่มีความชัดเจนและผู้มีอำนาจของหน่วยงานนั้นได้ลงนามไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างถูกต้อง ซึ่งวิธีการที่กระทำทั่วไปคือ การบันทึกความร่วมมือ หรือบันทึกข้อตกลง (MOU) ของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

2) รูปแบบกึ่งเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ คือ การสร้างความร่วมมือโดยใช้วิธีการพูดคุย หรือประชุมกันขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบ วางแผน และดำเนินการร่วมกัน ซึ่งจะใช้พื้นที่หรือเวทีที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ในการสร้างความร่วมมือ อาทิ การประชุมภาคีตำบล การประชุมประจำเดือน สภาสุขภาพชุมชน เป็นต้น ซึ่งในรูปแบบนี้จะเป็นความร่วมมือในกรณีที่เป็นงานเฉพาะหรืองานเร่งด่วนที่เข้ามาในพื้นที่

4.2 การทบทวนระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่

1) **แนวคิด** การดำเนินงานในระดับพื้นที่จะอยู่บนฐานคิดเรื่องความแตกต่างของบริบทและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของงานเชิงพัฒนา การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ก็เช่นเดียวกัน งาน-กิจกรรม-โครงการที่ดำเนินการในพื้นที่ก็จะต้องมีความสอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมชุมชนของพื้นที่นั้น ๆ พร้อมทั้งทุกพื้นที่จะเป็นชุมชนแบบระบบเปิด ทำให้มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ในทุกเวลา ดังนั้นระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่ก็ต้องมี

การทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความเหมาะสมทั้งความหลากหลายของบริบทและวัฒนธรรมชุมชน รวมถึงสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้

2) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล เป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งเครื่องมือที่จะใช้ในการทบทวนระบบสวัสดิการฯ ที่มีอยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมหรือตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุมากน้อยเพียงใด วิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์จะต้องใช้วิธีการใด และจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องใดบ้างที่จะร่วมเป็นคณะทำงานในการเก็บข้อมูลดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ระดมความคิดร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่โดยใช้ **ตาราง (2) การออกแบบเครื่องมือการทบทวนระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่** เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำเครื่องมือการทบทวนข้อมูล อาทิ แบบสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุรายบุคคล แนวคำถามการสนทนากลุ่ม/ระดมความคิด หรือแนวคำถามการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น รวมถึงใช้ในการวางแผนการดำเนินงานร่วมในการทบทวนระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่ ดังตัวอย่างตามภาพที่ 3

ตัวอย่าง ตาราง (2) การออกแบบเครื่องมือการทบทวนระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่

๑ ด้าน-ประเด็นสวัสดิการสังคมฯ	๒ งาน-กิจกรรม-โครงการ	๓ วิธีการเก็บข้อมูล (ทำเครื่องหมาย ✓)				๔ ผู้ที่เกี่ยวข้อง - ผู้ให้ข้อมูล - ผู้เก็บข้อมูล
		การสำรวจ	การระดมความคิด	การสัมภาษณ์	อื่นๆ (ระบุ)	
1. ด้านการศึกษาและการเรียนรู้						
(1) การจัดการเรียนรู้ในชุมชนตาม อัยาศัย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น	1. โรงเรียนผู้สูงอายุชุมชน 2.	✓				ผู้ให้ข้อมูล - นักเรียนโรงเรียน ผู้สูงอายุ - ผู้สูงอายุที่ตั้งชมใน ชุมชน ผู้เก็บข้อมูล - เจ้าหน้าที่เทศบาล - กรรมการโรงเรียน ผู้สูงอายุ
(2) ห้องสมุดประชาชน/ที่อ่าน หนังสือประจำชุมชน	1. ห้องสมุดตำบล 2. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน		✓	✓		
(3) การมีพื้นที่ หรือเวทีในการเปลี่ยน เรียนรู้กันของผู้สูงอายุในชุมชน	1. 2.					
(4) สื่อการเรียนรู้ หรืออุปกรณ์สำหรับ การเรียนรู้ เช่น วีดิทัศน์ อินเทอร์เน็ต ตำบล เป็นต้น	1. 2.					

ภาพที่ 3 ตัวอย่าง ตาราง (2) การออกแบบเครื่องมือการทบทวนระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์-สรุปประเด็นการพัฒนา เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 แล้วมานำวิเคราะห์ร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อสรุปว่ามีประเด็นใดบ้างที่ต้องทำการพัฒนา และมีผู้ดำเนินการหลักใดบ้างที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ **ตาราง (3) การกำหนดประเด็นการพัฒนา** ที่จะใช้เป็นข้อมูลนำสู่กระบวนการกำหนดแนวทางการพัฒนาในขั้นตอนถัดไป ดังตัวอย่างตามภาพที่ 4

ตัวอย่าง ตาราง (3) การกำหนดประเด็นการพัฒนา

(ตัวอย่าง) ตาราง (3) การกำหนดประเด็นการพัฒนา		
๑ งาน-กิจกรรม-โครงการ	๒ ผลกระทบทบทวน/ประเมิน (ทำเครื่องหมาย ✓ และระบุประเด็น)	๓ ผู้ดำเนินการหลักที่เกี่ยวข้อง
1. ด้านการศึกษาและการเรียนรู้		
1. โรงเรียนผู้สูงอายุ	☐ มีความเหมาะสม ☒ ควรปรับปรุง ประเด็นที่ควรปรับปรุง (ระบุ) จำนวนนักเรียนผู้สูงอายุมีน้อยและมีการเข้าร่วมไม่ต่อเนื่อง	1) คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ 2) เทศบาล 3) รพ.สต.
2.	☐ มีความเหมาะสม ☒ ควรปรับปรุง ประเด็นที่ต้องปรับปรุง(ระบุ).....	1. 2.
3.	☐ มีความเหมาะสม ☒ ควรปรับปรุง ประเด็นที่ต้องปรับปรุง(ระบุ).....	1. 2.

ภาพที่ 4 ตัวอย่าง ตาราง (3) การกำหนดประเด็นการพัฒนา

4.3 การกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่

1) **แนวคิด** ระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมในระดับพื้นที่ จะต้องเป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของผู้สูงอายุและคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง และมีความเหมาะสมกับบริบท-วัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงต้องมีการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อให้เป็นการพัฒนาแบบบูรณาการโดยเอาพื้นที่เป็นฐาน

2) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบแนวทางการพัฒนาฯ เป็นการร่วมกันระดมความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยนำเอาประเด็นที่ต้องทำการปรับปรุง-พัฒนาจากขั้นตอนที่ผ่านมา มาทำการวิเคราะห์ถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องและทำการออกแบบแนวทางการพัฒนาในแต่ละประเด็น รวมถึงมีการกำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานั้น ๆ โดยใช้ **ตาราง (4) การออกแบบแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่** ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การกำหนดแผนการดำเนินงานต่อไป ดังตัวอย่างตามภาพที่ 5

ตัวอย่าง ตาราง (4) การออกแบบแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่

(ตัวอย่าง) ตาราง (4) การออกแบบแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่			
๑ ประเด็นการพัฒนา	๒ สาเหตุ/อุปสรรค/เงื่อนไข	๓ แนวทางการพัฒนา (ทำเครื่องหมาย ✓ และระบุประเด็น)	๔ ผู้ร่วมดำเนินการ
1. ด้านการศึกษาและการเรียนรู้			
1. จำนวนนักเรียนผู้สูงอายุมีน้อย และมีการเข้าร่วมไม่ต่อเนื่อง	1) ผู้สูงอายุในชุมชนยังไม่เข้าถึงผลที่จะได้จากกรเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ 2) ผู้สูงอายุบางรายไม่ชอบกิจกรรมที่มีอยู่ในโรงเรียนผู้สูงอายุ	☒ 1. การสร้างความเข้าใจกับชุมชน (ระบุ) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนผ่านผู้นำชุมชน และนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีความเข้าใจถึงความสำคัญและกิจกรรมของโรงเรียน ☐ 2. การพัฒนาช่องทางกรเข้าถึง/กรรับบริการ (ระบุ)..... ☒ 3. การจัดทำพัฒนาระบบข้อมูล (ระบุ) สำหรับข้อมูลผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ และความต้องการของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมที่อยากให้มีในโรงเรียน ☒ 4. การออกแบบ/ดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบท (ระบุ) ออกแบบกิจกรรมที่เป็นความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่มที่มีความต้องการ สภาพร่างกาย และความชอบที่ไม่เหมือนกัน ☐ 5. การจัดตั้งกลุ่ม/ศูนย์บริการในชุมชน (ระบุ)..... ☐ 6. กรขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/องค์กร (ระบุ)..... ☐ 7. รพทวน-ปรับปรุงกฎระเบียบ/ข้อบังคับ (ระบุ)..... ☐ 8. อื่นๆ (ระบุ).....	1) คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ 2) เทศบาล 3) รพ.สต. 4) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ 5) อตส. อสม.
2.			1. ____ 2. ____

ภาพที่ 5 ตัวอย่าง ตาราง (4) การออกแบบแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการ ซึ่งจากขั้นตอนที่ผ่านมาจะได้ข้อสรุปทั้งประเด็นที่ต้องทำการพัฒนา แนวทางในการพัฒนา และผู้ดำเนินงานหลักที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ในขั้นตอนนี้คือการกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกันของผู้ดำเนินงานหลักที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะใช้พื้นที่หรือเวทีที่มีอยู่แล้วในพื้นที่มายกระดับเป็นเวทีการกำหนดแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการได้ หรืออาจจะจัดเวทีขึ้นมาใหม่ก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมและความพร้อมของแต่ละพื้นที่ โดยแผนดังกล่าวก็จะมีกรกำหนดให้ครอบคลุมทั้งการปฏิบัติการ การติดตาม-ประเมิน และการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในทุกกระบวนการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

5. บทส่งท้าย

ผลจากการวิจัยได้พบประเด็นที่เสมือนเชื้อร้ายที่แฝงฝังอยู่ในระบบสวัสดิการสังคมในระดับพื้นที่ คือ การทำให้ผู้สูงอายุกลายเป็นผู้รอรับสวัสดิการหรือการสงเคราะห์ มากกว่าการเป็นผู้ให้หรือร่วมกันสร้างสรรค์สวัสดิการแบบเกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นความดิ่งามและทุนทางสังคมของชุมชนที่เคยมีมา ตั้งแต่อดีตที่ปัจจุบันเริ่มเลือนลางจางหาย การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่จึงฟังคำนี้ถึงประเด็นดังกล่าวเป็นสำคัญ หากในระดับพื้นที่ชุมชนไม่มุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองของครอบครัว และพัฒนาเพื่อการพึ่งกันและกันของชุมชนเป็นหลัก มุ่งแต่จะรอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ แล้ว ย่อมไม่สามารถทำให้ชุมชนและคนในชุมชนที่ถือได้ว่าเป็นฐานรากของประเทศเข้มแข็งขึ้นได้ ซึ่งหากฐานรากไม่เข้มแข็งประเทศชาติก็ย่อมไม่มีทางเข้มแข็งได้เลย

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550
<http://law.m-society.go.th/law2016/law/view/652>

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

พ.ศ. ๒๕๔๖

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๖

เป็นปีที่ ๕๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

จึงทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม
พ.ศ. ๒๕๔๖”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สวัสดิการสังคม” หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การ
แก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของ
ประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตาม
มาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ
กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชน
จะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

“การจัดสวัสดิการสังคม” หมายความว่า การจัดบริการสวัสดิการสังคมตามมาตรฐานที่
คณะกรรมการกำหนด

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐/ตอนที่ ๕๔ ก/หน้า ๖/๑ตุลาคม ๒๕๔๖

“ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม” หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิดทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

“องค์กรสวัสดิการสังคม”^๒ หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรสวัสดิการชุมชน

“องค์กรสาธารณประโยชน์” หมายความว่า องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

“องค์กรสวัสดิการชุมชน”^๓ หมายความว่า องค์กรภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่สมาชิกในชุมชน หรือปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

“ชุมชน”^๔ หมายความว่า กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อย่างเป็นปกติและต่อเนื่อง โดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน หรือมีอาชีพเดียวกัน หรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน

“เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน”^๕ หมายความว่า องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวขององค์กรสวัสดิการชุมชนมากกว่าหนึ่งองค์กรเพื่อร่วมมือ ประสานงาน และเชื่อมโยงในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสวัสดิการชุมชนในทุกระดับ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์หรือที่ผ่านการฝึกอบรมด้านสังคมสงเคราะห์

^๒ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “องค์กรสวัสดิการสังคม” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

^๓ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “องค์กรสวัสดิการชุมชน” เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

^๔ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “ชุมชน” เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

^๕ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน” เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

ตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดหรือที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“อาสาสมัคร” หมายความว่า ผู้ซึ่งอาสาช่วยปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมในองค์การสวัสดิการสังคม

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

“คณะกรรมการประเมินผล” หมายความว่า คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

แนวการจัดสวัสดิการสังคม

มาตรา ๕ ในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม ให้คำนึงถึงเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) สาขาต่างๆ ที่จะดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น การบริการทางสังคม การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพ นันทนาการและกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

(๒) ลักษณะหรือรูปแบบและวิธีการในการดำเนินการ เช่น การส่งเสริมการพัฒนา การสงเคราะห์ การคุ้มครอง การป้องกัน การแก้ไข และการบำบัดฟื้นฟู เป็นต้น

ในการจัดสวัสดิการสังคมตามวรรคหนึ่ง ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และองค์กรอื่นได้มีส่วนร่วมด้วย

มาตรา ๖ ในการจัดสวัสดิการสังคม ให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมที่
คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

มาตรา ๗^๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการ
สังคมแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “ก.ส.ช.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธาน
กรรมการคนหนึ่ง

(๓) ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์หรือผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ซึ่งนายกรัฐมนตรี
แต่งตั้งจากบุคคลตาม (๕) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง
ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวง
มหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ และอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

(๕) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ได้แก่ ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์จำนวนแปด
คนและผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนจำนวนแปดคน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนแปดคน

ให้ผู้ช่วยเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้ช่วยเลขาธิการแต่งตั้งข้าราชการใน
สำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนให้
แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรสวัสดิการชุมชนได้เลือกกันเอง แล้วแต่กรณี และ
การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเว้น
แต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญมีผลงาน

^๖มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม ด้านสุขภาพอนามัยด้านการศึกษา และด้านกฎหมายอย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๘ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๘ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการจากบุคคลในประเภทเดียวกันตามมาตรา ๗ เป็นกรรมการแทน และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใดถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการคนหนึ่งไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการทั้งสองคนไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมคราวนั้น

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการจัดสวัสดิการสังคม และการส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเป็นระบบ ทั้งถึง และต่อเนื่อง

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติ คณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

(๓) เสนอแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติเป็นแผนแม่บท

(๔) ให้ความเห็นชอบแผนงานและ โครงการต่างๆ ในการจัดสวัสดิการสังคมที่เสนอต่อ คณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) กำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย สาขา ลักษณะหรือรูปแบบและวิธีการในการ จัดสวัสดิการสังคม

(๖) กำหนดมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม

(๗) วางระเบียบเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม ขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ และอาสาสมัคร

(๘) วางระเบียบเกี่ยวกับการประสานงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม

(๙) วางระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม

(๑๐) วางระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัตินี้

(๑๑) วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตาม มาตรา ๒๕ (๑)

(๑๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อสนับสนุนองค์การสวัสดิการ สังคมในการจัดสวัสดิการสังคมหรือการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามมาตรา ๒๕ (๒)

(๑๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนตาม มาตรา ๒๕ (๓)

(๑๔) วางระเบียบการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการ จัดการของกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๓๐

(๑๕)^๗ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอและการรับรองเป็นองค์กร
สาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชน ตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๐/๑

(๑๖)^๘ วางระเบียบเกี่ยวกับการกำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กร
สาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชนเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๗)^๙ กำหนดมาตรฐานในการฝึกอบรมด้านสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติ
สำหรับผู้ซึ่งปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อเป็นนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๘)^{๑๐} วางระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านวิชาการและการพัฒนา
บุคลากรให้แก่นักสังคมสงเคราะห์ อาสาสมัคร ตามมาตรา ๓๕ (๒)

(๑๙)^{๑๑} วางระเบียบเกี่ยวกับการคืนเงินอุดหนุนที่องค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กร
สวัสดิการชุมชนได้รับ ไปตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๐/๑

(๒๐) วางระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการอื่น
ใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่
คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตาม (๓) (๕) (๖) และ (๘) ให้คำนึงถึงหลักการ
และแนวทางการมีส่วนร่วมหรือบทบาทในการจัดสวัสดิการสังคมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาและองค์กรอื่น รวมทั้งหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนด้วย

แผนพัฒนาสวัสดิการสังคมตาม (๓) ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติเป็นแผนแม่บทแล้ว ข้อกำหนด
ตาม (๕) (๖) (๑๕) (๑๗) และระเบียบที่ได้วางขึ้นตาม (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๖) (๑๘) (๑๙)
(๒๐) รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุนตาม (๑๑) ซึ่งกระทรวงการคลังได้เห็นชอบนั้นเมื่อได้
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^๗ มาตรา ๑๓ (๑๕) แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๐

^๘ มาตรา ๑๓ (๑๖) แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๐

^๙ มาตรา ๑๓ (๑๗) แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๑๐} มาตรา ๑๓ (๑๘) แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.
๒๕๕๐

^{๑๑} มาตรา ๑๓ (๑๙) แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนคณะกรรมการหรือปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ก.ส.ค.” ในสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมเสนอต่อคณะกรรมการ
- (๒) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัยและพัฒนา เกี่ยวกับงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม
- (๓) เป็นศูนย์กลาง ประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม
- (๔) ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และองค์การสวัสดิการสังคม ตลอดจนองค์กรอื่นในการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคมแล้วรายงานต่อคณะกรรมการ
- (๖) ดำเนินการและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ และอาสาสมัคร ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดรวมทั้งดำเนินการเพื่อให้มีการพัฒนามาตรฐานดังกล่าวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- (๗) ให้การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ และอาสาสมัคร ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (๘)^{๑๒} กำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรสาธารณประโยชน์และองค์การสวัสดิการชุมชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (๙) จัดทำทะเบียนกลางเกี่ยวกับองค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์อาสาสมัคร และผู้รับบริการสวัสดิการสังคม
- (๑๐) จัดฝึกอบรมนักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัคร
- (๑๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ คณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการประเมินผล และคณะกรรมการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง
- (๑๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

^{๑๒} มาตรา ๑๕ (๘) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๑๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้กรรมการ กรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด กรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกรุงเทพมหานคร กรรมการประเมินผล กรรมการบริหารกองทุนและอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๑

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด

มาตรา ๑๗^{๓๖} ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ก.ส.จ.” ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ

(๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง

(๓) ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์หรือผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลตาม (๕) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดจังหวัด แรงงานจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด และผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตจังหวัดจำนวนหนึ่งคน

(๕) กรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง ได้แก่ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดจำนวนสามคน ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ในเขตจังหวัดจำนวนสามคน และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนในเขตจังหวัดจำนวนสามคน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจำนวนสามคน

ให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณประโยชน์

^{๓๖} มาตรา ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

หรือองค์กรสวัสดิการชุมชนในจังหวัดนั้นได้เลือกกันเอง แล้วแต่กรณี และการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญมีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสวัสดิการสังคมอย่างน้อยหนึ่งคน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๘ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม และการแต่งตั้งคณะกรรมการของ ก.ส.จ. โดยอนุโลม

มาตรา ๑๙ ให้ ก.ส.จ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย มาตรการ และแผนการจัดสวัสดิการสังคมของจังหวัดต่อคณะกรรมการ
(๒) ส่งเสริม และสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมของจังหวัด

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน ทั้งในด้านข้อมูล ทรัพยากร และการปฏิบัติงานในการจัดสวัสดิการสังคมของจังหวัด

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมของจังหวัดให้สอดคล้องกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) กำกับดูแลหรือส่งเสริมและให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมในเขตพื้นที่ของจังหวัดเพื่อให้เป็นไปตามแผนการจัดสวัสดิการสังคม

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๒๐^{๕๔} ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดรับผิดชอบในงานธุรการของ ก.ส.จ. และให้มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตพื้นที่ของจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนการจัดสวัสดิการสังคมเสนอต่อ ก.ส.จ.

(๒) รวบรวมข้อมูล สถิติ แผนงาน และ โครงการ เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

(๓) เป็นศูนย์กลาง ประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

^{๕๔}มาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

(๔) ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และองค์การสวัสดิการสังคม ตลอดจนองค์กรอื่นในการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคมแล้วรายงานต่อ ก.ส.จ.

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนองค์การสวัสดิการสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนและองค์กรอื่นให้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม

(๗) กำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์การสวัสดิการชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) จัดทำทะเบียนเกี่ยวกับองค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ อาสาสมัคร และผู้รับบริการสวัสดิการสังคม

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ส.จ. มอบหมาย

มาตรา ๒๑^๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า “ก.ส.ก.” ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง

(๓) ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์หรือผู้แทนองค์การสวัสดิการชุมชนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลตาม (๕) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และผู้แทนศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง

(๕) กรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง ได้แก่ ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวนหกคน และผู้แทนองค์การสวัสดิการชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครจำนวนหกคน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจำนวนหกคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร แต่งตั้งข้าราชการในสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

^๕มาตรา ๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

การแต่งตั้งกรรมการผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรสวัสดิการชุมชนได้เลือกกันเอง แล้วแต่กรณีและการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสวัสดิการสังคมอย่างน้อยหนึ่งคน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม และการแต่งตั้งคณะกรรมการของ ก.ส.ก. โดยอนุโลม

มาตรา ๒๓^๖ ให้ ก.ส.ก. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๕ และให้สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบในงานธุรการของ ก.ส.ก. และให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ ทั้งนี้ ภายในเขตกรุงเทพมหานคร

หมวด ๔

กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๕ กองทุนประกอบด้วย

- (๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้
- (๔) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ

^๖มาตรา ๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น

(๖) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

มาตรา ๒๖ เงินและดอกผลตามมาตรา ๒๕ ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน มาตรา ๒๗ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ

(๒) อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนกรุงเทพมหานคร

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคน ในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์อย่างน้อยสองคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อยหนึ่งคน

ให้ผู้อำนวยความสะดวกเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาและพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๘ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม และการแต่งตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยอนุโลม

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) พิจารณานุมัติการจ่ายเงินเพื่อสนับสนุนองค์กรสวัสดิการสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมหรือการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๐ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๑ ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการโดยการเสนอแนะของรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเงิน การจัดสวัสดิการสังคม และการประเมินผล ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินผลจำนวนสองคน และให้ผู้อำนวยความสะดวกเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้นำมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับกับกรรมการ
ประเมินผลและการประชุมของคณะกรรมการประเมินผลด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ คณะกรรมการประเมินผลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

(๒) รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการประเมินผลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจาก
บุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผลได้

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบดุลและบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชี
ตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนในรอบปีแล้วทำรายงานผล
การสอบและรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบ
วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีเพื่อคณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

รายงานผลการสอบบัญชีตามวรรคสองให้รัฐมนตรีเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอต่อ
สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทราบ และจัดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๕

องค์กรสาธารณประโยชน์

มาตรา ๓๔ มูลนิธิ หรือสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมหรือองค์กร
ภาคเอกชนที่มีผลงานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดอาจยื่นคำขอต่อ
คณะกรรมการให้รับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ได้

การยื่นคำขอและการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในการรับรององค์กรสาธารณประโยชน์นั้นคณะกรรมการอาจกำหนดเงื่อนไขใดๆ ให้
องค์กรสาธารณประโยชน์ถือปฏิบัติด้วยก็ได้

เมื่อมีการรับรองให้องค์กรใดเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์แล้ว ให้จัดแจ้งการรับรองเป็น
องค์กรสาธารณประโยชน์ในทะเบียนองค์กรสาธารณประโยชน์ และให้สำนักงานประกาศการรับรองในราช
กิจจานุเบกษา โดยระบุชื่อองค์กรสาธารณประโยชน์นั้น

มาตรา ๓๕ องค์กรสาธารณประโยชน์อาจได้รับการสนับสนุนในการจัดสวัสดิการสังคม ดังต่อไปนี้

(๑) เงินอุดหนุนจากกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) การช่วยเหลือจากสำนักงานในด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานใน องค์กรสาธารณประโยชน์ตามความจำเป็นและเหมาะสมตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) การช่วยเหลืออื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๖ โครงการที่จะขอรับเงินอุดหนุนจากกองทุนต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นโครงการด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่มีผลต่อการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและ การพัฒนาสังคม

(๒) เป็นโครงการที่ไม่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคม และ

(๓) เป็นโครงการที่มีการดำเนินงานมาแล้ว โดยมีทุนอยู่บางส่วน หรือเป็น โครงการใหม่

มาตรา ๓๗ ให้องค์กรสาธารณประโยชน์ที่ได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนตามมาตรา ๓๕

(๑) จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ปรากฏว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ใดมีพฤติการณ์ในการจัดสวัสดิการ สังคมที่ไม่สุจริต หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด หรือไม่มีผลงาน ตามมาตรฐานที่ คณะกรรมการกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือแจ้งให้องค์กรสาธารณประโยชน์นั้นชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็นในการ ปฏิบัติงาน หรือส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้อัยคำ หรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นมาประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือแจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นมาประกอบการพิจารณา

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเพิกถอนการรับรององค์กรสาธารณประโยชน์เมื่อ ได้รับรายงานจากพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) องค์กรสาธารณประโยชน์ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๓๘ และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ สอบสวนพฤติการณ์ดังกล่าวแล้วปรากฏว่าองค์กรสาธารณประโยชน์นั้นได้กระทำการโดยไม่สุจริต หรือจง ใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด หรือไม่มีผลงานตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) องค์กรสาธารณประโยชน์ใดได้รับรับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๘ (๑) แล้วไม่ปฏิบัติตาม โดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรา ๔๐ เมื่อมีการเพิกถอนการรับรององค์การสาธารณประโยชน์ใด ให้สำนักงานประกาศรายชื่อองค์การสาธารณประโยชน์นั้นในราชกิจจานุเบกษา และให้องค์การสาธารณประโยชน์ที่ถูกเพิกถอนการรับรองส่งเงินอุดหนุนที่ได้รับไปคืนแก่สำนักงานตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๖
องค์การสวัสดิการชุมชน^{๑๗}

มาตรา ๔๐/๑^{๑๘} องค์การภาคประชาชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่สมาชิกในชุมชนหรือที่ได้รวมตัวเป็นเครือข่ายขององค์กรสวัสดิการชุมชน ตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงความหลากหลายทางภูมิสังคมของแต่ละชุมชนท้องถิ่นอาจยื่นคำขอต่อคณะกรรมการให้รับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนได้

การยื่นคำขอและการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในการรับรององค์กรสวัสดิการชุมชนนั้น คณะกรรมการอาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ให้องค์กรสวัสดิการชุมชนถือปฏิบัติด้วยก็ได้

เมื่อมีการรับรองให้องค์การใดเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนแล้ว ให้จัดแจ้งการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนในทะเบียนองค์กรสวัสดิการชุมชน และให้สำนักงานประกาศการรับรองในราชกิจจานุเบกษา โดยระบุชื่อองค์กรสวัสดิการชุมชนนั้น

มาตรา ๔๐/๒^{๑๙} องค์กรสวัสดิการชุมชนอาจได้รับการสนับสนุนในการจัดสวัสดิการสังคมหรือการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม

การสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐/๓^{๒๐} ในกรณีที่ปรากฏว่าองค์กรสวัสดิการชุมชนใดมีพฤติการณ์ในการจัดสวัสดิการสังคมที่ไม่สุจริต หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดหรือไม่มีผลงานตามมาตรฐาน

^{๑๗} หมวด ๖ เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๑๘} มาตรา ๔๐/๑ เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๑๙} มาตรา ๔๐/๒ เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๒๐} มาตรา ๔๐/๓ เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

ที่คณะกรรมการกำหนด อาจถูกเพิกถอนการรับรองได้ และให้นำความในมาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐/๔^{๒๖} หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรสาธารณประโยชน์ อาจให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรสวัสดิการชุมชนตามควรแก่กรณี

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรกก่อนที่จะมีกรรมการตามมาตรา ๗ (๑) และ (๕) ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๗ (๑) (๒) (๔) และ (๖) เพื่อทำหน้าที่เท่าที่จำเป็นจนกว่าจะมีกรรมการตามมาตรา ๗ (๑) และ (๕)

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอและการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๓๔ ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๖)

มาตรา ๔๒ ในวาระเริ่มแรกให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดตามมาตรา ๑๗ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๒๑ และคณะกรรมการบริหารกองทุนตามมาตรา ๒๗ ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ ในระหว่างที่ยังมิได้จัดตั้งสำนักงาน ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๕

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

^{๒๖} มาตรา ๔๐/๔ เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๘๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งรัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรอื่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความมั่นคงให้เป็นอย่างทั่วถึงเหมาะสม และเป็นธรรม จึงต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐^{๒๒}

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด และคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด และคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนครบวาระเดิมและให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนตามมาตรา ๗ (๕) มาตรา ๑๗ (๕) และมาตรา ๒๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้เสร็จสิ้นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งในคณะกรรมการดังกล่าวแล้วแต่กรณี เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าคณะกรรมการดังกล่าวประกอบไปด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

^{๒๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔/ตอนที่ ๑๐๐ ก/หน้า ๑๒/๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้สามารถส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมโดยองค์กรภาคประชาชนให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของสมาชิก และเกิดระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลในสังคมและชุมชน ตลอดจนการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและการพึ่งพาตนเองของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข

-การจัดสวัสดิการสังคม 7 ด้าน

-ข้อเสนอแนะงานวิจัย

โครงการวิจัย
การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคม
ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๐

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้านสุขภาพและอนามัย

สวัสดิการด้านสุขภาพและอนามัย

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย หมายความว่า สิ่งที่ประชาชนพึงได้รับ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การส่งเสริมพัฒนา สุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นผู้ยากจน ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล หรือด้อยโอกาส ก็พึงจะต้องได้รับบริการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย ที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรม สอดคล้องกับความต้องการ และสถานการณ์ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้านนันทนาการ

สวัสดิการด้านนันทนาการ

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สวัสดิการด้านนันทนาการ หมายความว่า การที่ประชาชน มีกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความบันเทิง และการพักผ่อนหย่อนใจ อย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ ไม่เป็นการทำให้ เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมและไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอารัดเอาเปรียบ ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในกลุ่มอื่น ๆ ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นผู้ยากจน ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจ ทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาค ท้องถิ่นห่างไกล หรือด้อยโอกาส

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้านที่อยู่อาศัย

สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย หมายความว่า การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควร ตามอัตภาพ เพื่อช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในทำนองเดียวกันประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มาถึงแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นผู้ยากจน ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล หรือด้อยโอกาส อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัยความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัด มีมลพิษ เสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสียหายทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้านการศึกษา

สวัสดิการด้านการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สวัสดิการด้านการศึกษา หมายความว่า สิ่งที่ประชาชนพึงได้รับในการส่งเสริมพัฒนาตนเองให้มี ความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพ ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่อง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมเป็น ผู้ยากจน ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจทางการเมือง ต่างแบบแผน การดำเนินชีวิตผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกลหรือด้อยโอกาส ก็พึงจะต้องได้รับบริการการศึกษาพิเศษ และจัดรูปแบบ การศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้น ทั้งนี้ ประชาชนทุกคน ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างเป็นธรรม และเท่าเทียมกัน

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้านการมีรายได้และการมีงานทำ

สวัสดิการด้านการมีรายได้และการมีงานทำ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สวัสดิการด้านการมีรายได้และการมีงานทำ หมายความว่า การที่ประชาชนมีงานที่ก่อเกิดรายได้อย่างน้อยต้องเพียงพอแก่การดำรงชีพโดยงานที่ทำงานต้องมีสวัสดิการอย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และงานที่ทำงานต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ อีกทั้งต้องไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสีย แก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม หรือผิดกฎหมาย ประชาชนมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำและมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานนั้นๆ ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นผู้ยากจน ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจ ทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิตผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล หรือด้อยโอกาส ก็พึงจะต้องได้รับรายได้ และสวัสดิการ จากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และยุติธรรม ทั้งนี้ ประชาชนสามารถรวมกลุ่ม รวมตัวกันปกป้องผลประโยชน์ของตน ในรูปของสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติ หรือไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้านการบริการสังคมทั่วไป

สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป
ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป หมายความถึง การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริม การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้านกระบวนการยุติธรรม

สวัสดิการด้านกระบวนการยุติธรรม
ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สวัสดิการด้านกระบวนการยุติธรรม หมายความว่า การที่ประชาชนได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม สามารถเข้าถึงบริการที่รัฐจัดให้ และได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย ถึงแม้ว่าประชาชนจะเป็นผู้ยากจน ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล หรือด้อยโอกาส

โครงการวิจัยการพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะเป็นหน่วยงานระดับพื้นที่
ซึ่งมีภารกิจตามกฎหมายกำหนด ต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยจัดการกลาง
ที่มีหน้าที่ในการสร้างการมีส่วนร่วม สร้างความร่วมมือ และบูรณาการ
ทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้มีการกำหนดเป้าหมายร่วมด้านสวัสดิการสังคม
สำหรับผู้สูงอายุของพื้นที่ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่มีความครอบคลุม
ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงกัน รวมถึงการผลักดันให้มี
การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสม
กับบริบทและสอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน

2) หน่วยงาน - องค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบล (รพสต.) , สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) , องค์กรชุมชน ฯลฯ ให้ความร่วมมือ
และร่วมดำเนินการกับหน่วยจัดการกลางทั้งในเรื่องการสร้าง
เป้าหมายร่วม การพัฒนาระบบข้อมูลและการดำเนินงานในระดับพื้นที่
รวมถึงการสนับสนุน-หนุนเสริมทรัพยากรองค์ความรู้ บุคลากรใน
การขับเคลื่อนงานดังกล่าวตามภารกิจหน้าที่ และความเชี่ยวชาญ

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกพื้นที่ อาทิ สำนักงานพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด ฯลฯ
ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงที่คอยติดตาม แก้ไขปัญหา-ข้อติดขัด สนับสนุน -
หนุนเสริมการทำงานและพัฒนา-ยกระดับความรู้ความสามารถให้กับ
กลุ่ม-องค์กรที่ดำเนินการเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่
เช่น ชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ (อพม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) อาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครแรงงาน (อสร.)
ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ฯลฯ
เพื่อให้กลุ่ม-องค์กร ดังกล่าวสามารถดำเนินงานได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) รัฐต้องกำหนดนโยบายที่ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงสั่งการให้หน่วยงานในพื้นที่ และหน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงานส่วนกลางทำการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุบนฐานการมีส่วนร่วม และการบูรณาการของทุกภาคส่วน รวมถึงมุ่งเน้นความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน
- 2) รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำการทบทวนและพัฒนาระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และเงื่อนไขต่างๆ ให้ไม่เป็นอุปสรรคหรือข้อติดขัด เพื่อให้พื้นที่สามารถดำเนินงานเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุม และเหมาะสมกับบริบท - วัฒนธรรมของชุมชน
- 3) รัฐต้องกำหนดแนวทางการกระจายอำนาจและถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่ง อปท. ที่มีความพร้อมให้ทำการกระจายอำนาจและถ่ายโอนภารกิจเลย ส่วน อปท. ที่ยังไม่มีความพร้อม ให้ทางรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการกำหนดแผนงานการพัฒนาความพร้อมให้กับ อปท. ดังกล่าว และดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

โครงการวิจัยการพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

3. ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย

- 1) จากการศึกษาในครั้งนี้ ได้พบว่าพื้นที่ที่ได้คะแนนความพึงพอใจในระดับสูงในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในทุกด้าน และก็มีพื้นที่ที่ได้คะแนนความพึงพอใจในระดับน้อย จึงควรมีการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการฯ ของพื้นที่ทั้ง 2 แบบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นแนวทางหรือรูปแบบสำหรับให้พื้นที่อื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ในระดับพื้นที่ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท
- 2) จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นเงื่อนไขหรือข้อติดขัดในการจัดสวัสดิการฯ คือ เรื่องระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งในสวัสดิการทุกด้านและทุกพื้นที่จะมีข้อติดขัดในประเด็นนี้ จึงควรมีการศึกษาประเด็นปัญหาดังกล่าว เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานการจัดสวัสดิการฯในระดับพื้นที่
- 3) ควรมีการวิจัยและพัฒนาแนวทางหรือรูปแบบการเตรียมความพร้อมของ อปท. สำหรับการกระจายอำนาจและถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การพัฒนาาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในวัตถุประสงค์การวิจัย แต่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ที่มีข้อเสนอที่สำคัญ ดังนี้

1) ผู้สูงอายุจะมีจำนวนมากขึ้น คือ ผู้ที่อยู่ในวัยเตรียมผู้สูงอายุ (55-59 ปี) ที่คิดเป็นร้อยละ 9.97 ของประชากรทั้งหมด (551,570 คน) ถือได้ว่ามีจำนวนมาก ซึ่งเมื่อมาพบกับผู้สูงอายุที่มีอยู่ในปัจจุบัน (ร้อยละ 19.80 ของประชากรทั้งหมด) และจะทำให้ภาคเหนือตอนบนเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการสร้างระบบ เพื่อรองรับและจัดการจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องของสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องมีคุณภาพและเพียงพอ รวมถึงต้องกระทำตั้งแต่ยังไม่เกิดปัญหาขึ้น เพื่อที่จะเป็นการทำงานเชิงรุกมากกว่าทำงานเชิงแก้ไข

2) ชมรมผู้สูงอายุ ถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในระดับพื้นที่จึงควรมีการสนับสนุน-หนุนเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุให้มีความพร้อมทั้งในเรื่องศักยภาพของแกนนำชมรมฯ การมีทรัพยากรและงบประมาณในการบริหารจัดการ การมีช่องทางในการขอรับการสนับสนุนโครงการ - กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ทั้งจากหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นส่งเสริมการปรับปรุง - พัฒนาโครงสร้างคณะทำงานของชมรมฯ ให้มีความหลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มวัย เพื่อให้มีการขับเคลื่อนงานที่มีความต่อเนื่อง

3) เรื่องเศรษฐกิจ ซึ่งประเด็นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอย่างเด่นชัดและจะมากยิ่งขึ้นในอนาคตนั้นมี 2 ประเด็นหลัก คือ (1) กระแสบริโภคนิยมที่มาพร้อมกับการเข้าถึงสื่อของผู้สูงอายุและเตรียมผู้สูงอายุ กระแสดังกล่าวทำให้เกิดการใช้จ่ายใช้สอยที่มากเกินไปจนเกินกว่าความจำเป็นหรือบางกรณีถูกหลอกลวงด้วยการที่ไม่มีความรู้ (Literacy) ต่อมิจอาชีพและมิจอาชีพกรูฐ ของตนเอง (2) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ที่จะเข้ามาทดแทนแรงงาน ซึ่งจะส่งผลต่ออาชีพและรายได้ของกลุ่มเตรียมผู้สูงอายุอย่างมาก รวมถึงส่งผลต่อผู้สูงอายุวัยต้นที่ยังต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพเลี้ยงครอบครัวอยู่ การสร้างระบบที่สามารถพัฒนาความรู้ ความเท่าทัน และการใช้โอกาสจากการพัฒนาของเศรษฐกิจจึงมีความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

โครงการวิจัยการพัฒนาาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ต่อ)

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

4) เรื่องสังคม เนื่องด้วยปัจจัยต่างๆ ทั้งเรื่องการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของเมืองความก้าวหน้าของเทคโนโลยี- การสื่อสาร ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนแบบเครือญาติแบบพี่น้องและแนวคิด เรื่องคนบ้านเดียวกันต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งเป็นทุนทางสังคมของระดับพื้นที่เริ่มหายไปรวมถึงการย้ายเข้า-ออก และการรับรู้-เรียนรู้จากภายนอกทำให้เกิดหลากหลายทางสังคมขึ้นในพื้นที่ทั้งเรื่องของความเชื่อ วัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิต ดังนั้นต้องเข้าใจ และมีขบวนการรื้อฟื้นหรือดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ของชุมชนบนความหลากหลายของคนในชุมชนได้

5) การรอรับความช่วยเหลือ ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและจะมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นในอนาคตจากการดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุที่ผ่านมาของภาคส่วนต่างๆ จะมุ่งเน้นที่การสงเคราะห์ - ให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า ดังเช่นเรื่องเบี้ยต่าง ๆ การมอบสิ่งของมอบทุนต่างๆ ฯลฯ กิจกรรม - โครงการในรูปแบบนี้ จะเป็นการให้แบบไม่มีเงื่อนไขที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุและคนในชุมชน โดยจะเห็นได้จากหลายพื้นที่ในการเข้าร่วมกิจกรรม-โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการผู้สูงอายุจะมีการพูดถึงผลประโยชน์ที่จะได้ในรูปตัวเงินบ่อยครั้งขึ้น ดังนั้นต้องทำการปรับเปลี่ยนทัศนคติจากผู้รับเป็นผู้ให้ หรือการรับโดยมีเงื่อนไขเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืน

โครงการวิจัยการพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ภาคผนวก ค

ตารางเครื่องมือการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ในระดับพื้นที่

เอกสารประกอบ
เครื่องมือการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ในระดับพื้นที่

ตาราง (1) การวิเคราะห์ผู้ดำเนินการหลักในพื้นที่

คำชี้แจง : ให้สำรวจและระบุหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่ และทำการระบุงาน-กิจกรรม-โครงการของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม จากนั้นทำการวิเคราะห์งาน-กิจกรรม-โครงการดังกล่าวว่ามีความสอดคล้องกับสวัสดิการสังคมในด้านใด

① หน่วยงาน-องค์กร	② งาน-กิจกรรม-โครงการ	③ สวัสดิการสังคม 7 ด้าน (ทำเครื่องหมาย ✓)						
		การเรียนรู้	สุขภาพ	ที่อยู่อาศัย	อาชีพ/รายได้	นันทนาการ	กฎหมาย/สิทธิ	บริการสังคม
1. (ระบุชื่อหน่วยงาน-องค์กร).....	1)..... 2).....							
2. (ระบุชื่อหน่วยงาน-องค์กร).....	1)..... 2).....							
3. (ระบุชื่อหน่วยงาน-องค์กร).....	1)..... 2).....							

ตาราง (2) การออกแบบเครื่องมือการทบทวนระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่

คำชี้แจง : ให้นำงาน-กิจกรรม-โครงการจากรายที่ 1 (๒) มาระบุตามด้าน-ประเด็นของสวัสดิการสังคมฯ และนำมาระบุหาวิธีการเก็บข้อมูลที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงการระบุผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้ร่วมดำเนินการเก็บข้อมูล (๑) เพื่อนำสู่การวางแผนในการเก็บข้อมูล

๑ ด้าน-ประเด็นสวัสดิการสังคมฯ	๒ งาน-กิจกรรม-โครงการ	๓ วิธีการเก็บข้อมูล (ทำเครื่องหมาย ✓)				๔ ผู้ที่เกี่ยวข้อง - ผู้ให้ข้อมูล - ผู้เก็บข้อมูล
		การสำรวจ	การระดมความคิด	การสัมภาษณ์	อื่น ๆ (ระบุ)	
1. ด้านการศึกษาและการเรียนรู้						
(1) การจัดการเรียนรู้ในชุมชนตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน, โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น	1. 2.					
(2) ห้องสมุดประชาชน/ที่อ่านหนังสือประจำชุมชน	1. 2.					
(3) การมีพื้นที่ หรือเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันของผู้สูงอายุในชุมชน	1. 2.					
(4) สื่อการเรียนรู้ หรืออุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ เช่น วีดิทัศน์, อินเทอร์เน็ตตำบล เป็นต้น	1. 2.					
(5) การจัดทัศนศึกษา หรือศึกษาดูงาน	1. 2.					
(6) อื่น ๆ ระบุ.....	1. 2.					
2. ด้านสุขภาพอนามัย						
(1) หน่วยบริการดูแลสุขภาพ เยี่ยมบ้านและให้ความรู้ผู้สูงอายุที่บ้าน	1. 2.					

❶ ด้าน-ประเด็นสวัสดิการสังคมฯ	❷ งาน-กิจกรรม-โครงการ	❸ วิธีการเก็บข้อมูล (ทำเครื่องหมาย ✓)				❹ ผู้ที่เกี่ยวข้อง - ผู้ให้ข้อมูล - ผู้เก็บข้อมูล
		การสำรวจ	การระดม ความคิด	การสัมภาษณ์	อื่น ๆ (ระบุ)	
(2) การบริการดูแลชั่วคราวที่บ้านสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งในแบบระยะสั้นและแบบพักค้างชั่วคราว	1. 2.					
(3) การบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ	1. 2.					
(4) ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน (Day Care)	1. 2.					
(5) การบริการเคลื่อนย้าย และรับ-ส่งผู้สูงอายุ	1. 2.					
(6) การดูแลจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อสม. อผส.)	1. 2.					
(7) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน (ศพอส. ฯลฯ)	1. 2.					
(8) เครื่องออกกำลังกาย หรือกิจกรรมออกกำลังกาย ภายในชุมชน	1. 2.					
(9) อื่น ๆ ระบุ.....	1. 2.					
3. ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม						
(1) การซ่อมแซมบ้าน/ที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุให้มั่นคง แข็งแรง	1. 2.					
(2) การปรับปรุงบ้านให้มีความปลอดภัยในการ ดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น ทางลาด, ราวจับ,	1. 2.					

❶ ด้าน-ประเด็นสวัสดิการสังคมฯ	❷ งาน-กิจกรรม-โครงการ	❸ วิธีการเก็บข้อมูล (ทำเครื่องหมาย ✓)				❹ ผู้ที่เกี่ยวข้อง - ผู้ให้ข้อมูล - ผู้เก็บข้อมูล
		การสำรวจ	การระดม ความคิด	การสัมภาษณ์	อื่น ๆ (ระบุ)	
แสงสว่าง เป็นต้น						
(3) การดูแลสิ่งแวดล้อมภายใน ภายนอกบ้าน ผู้สูงอายุให้ถูกสุขอนามัย เช่น ความสะอาด, ขยะ เป็นต้น	1. 2.					
(4) บริการบ้านพักคนชรา/สถานสงเคราะห์	1. 2.					
(5) อื่น ๆ ระบุ.....	1. 2.					
4. ด้านการมีรายได้และมืงานทำ						
(1) การอบรมให้ความรู้/พัฒนาทักษะด้านอาชีพ สำหรับผู้สูงอายุ	1. 2.					
(2) การจัดหางาน/ให้คำปรึกษา/บริการข่าวสารที่ เกี่ยวข้องกับกรมีอาชีพของผู้สูงอายุ	1. 2.					
(3) แหล่งงบประมาณ/เงินทุน ในการประกอบ อาชีพของผู้สูงอายุ	1. 2.					
(4) การแนะนำเรื่องการบริหารการเงินสำหรับ ผู้สูงอายุและครอบครัว เช่น การออม, การทำ บัญชีครัวเรือน เป็นต้น	1. 2.					
(5) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	1. 2.					

๑ ด้าน-ประเด็นสวัสดิการสังคมฯ	๒ งาน-กิจกรรม-โครงการ	๓ วิธีการเก็บข้อมูล (ทำเครื่องหมาย ✓)				๔ ผู้ที่เกี่ยวข้อง - ผู้ให้ข้อมูล - ผู้เก็บข้อมูล
		การสำรวจ	การระดม ความคิด	การสัมภาษณ์	อื่น ๆ (ระบุ)	
(6) อื่น ๆ ระบุ.....	1. 2.					
5. ด้านนันทนาการ						
(1) การกีฬา/ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ	1. 2.					
(2) การรวมกลุ่ม/ชมรมทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ	1. 2.					
(3) การจัดกิจกรรมตามประเพณี วัฒนธรรม ท้องถิ่น หรือกิจกรรมสำคัญทางศาสนา	1. 2.					
(4) กิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่และนอก พื้นที่	1. 2.					
(5) การถ่ายทอดประสบการณ์และองค์ความรู้ ให้กับชุมชน	1. 2.					
(6) อื่น ๆ ระบุ.....	1. 2.					
6. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม						
(1) การให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมาย/พินัยกรรม	1. 2.					
(2) การคุ้มครองและให้พิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุตาม กฎหมาย	1. 2.					

❶ ด้าน-ประเด็นสวัสดิการสังคมฯ	❷ งาน-กิจกรรม-โครงการ	❸ วิธีการเก็บข้อมูล (ทำเครื่องหมาย ✓)				❹ ผู้ที่เกี่ยวข้อง - ผู้ให้ข้อมูล - ผู้เก็บข้อมูล
		การสำรวจ	การระดม ความคิด	การสัมภาษณ์	อื่น ๆ (ระบุ)	
(3) การใกล้เคียงข้อพิพาทระดับครอบครัวและ ชุมชน	1. 2.					
(4) การช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อถูกทารุณกรรม หรือ ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือถูกทอดทิ้ง	1. 2.					
(5) อื่น ๆ ระบุ.....	1. 2.					
7. ด้านบริการสังคมทั่วไป						
(1) การให้คำปรึกษาทางสังคมสงเคราะห์/ จิตวิทยา เพื่อช่วยเหลือและเยียวยา	1. 2.					
(2) การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ สาธารณะของชุมชน เช่น ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ, ทางเดินสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น	1. 2.					
(3) การสนับสนุน ให้เยี่ยมกายอุปกรณ์	1. 2.					
(4) อาสาสมัครดูแลช่วยเหลืองานบ้าน หรือเป็น เพื่อนพูดคุย	1. 2.					
(5) อื่น ๆ ระบุ.....	1. 2.					

ตาราง (3) การกำหนดประเด็นการพัฒนา

คำชี้แจง : ให้นำงาน-กิจกรรม-โครงการตามตารางที่ 2 (๒) มาเติมและทำการประเมินผลระบบสวัสดิการสังคมฯ ที่ได้ดำเนินงานอยู่ว่ามีความเหมาะสมหรือควรปรับปรุง ซึ่งหากมีผลควรปรับปรุงให้ระบุประเด็นที่ต้องการปรับปรุง รวมถึงการระบุถึงผู้ดำเนินการหลักที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวซึ่งมาจากข้อมูลในตารางที่ 1 (๑)

๑ งาน-กิจกรรม-โครงการ	๒ ผลการทบทวน/ประเมิน (ทำเครื่องหมาย ✓ และระบุประเด็น)	๓ ผู้ดำเนินการหลักที่เกี่ยวข้อง
1. ด้านการศึกษาและการเรียนรู้		
1.	☐ มีความเหมาะสม ☐ ควรปรับปรุง ประเด็นที่ต้องปรับปรุง (ระบุ)	1) 2)
2.	☐ มีความเหมาะสม ☐ ควรปรับปรุง ประเด็นที่ต้องปรับปรุง (ระบุ)	1) 2)
3.	☐ มีความเหมาะสม ☐ ควรปรับปรุง ประเด็นที่ต้องปรับปรุง (ระบุ)	1) 2)
4.	☐ มีความเหมาะสม ☐ ควรปรับปรุง ประเด็นที่ต้องปรับปรุง (ระบุ)	1) 2)
2. ด้านสุขภาพอนามัย		
1.	☐ มีความเหมาะสม ☐ ควรปรับปรุง ประเด็นที่ต้องปรับปรุง (ระบุ)	1) 2)

ตาราง (4) การออกแบบแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการฯ ของพื้นที่

คำชี้แจง : ทำการระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา โดยให้นำประเด็นที่ต้องปรับปรุงจากตารางที่ 3 (๒) มาทำการวิเคราะห์หาสาเหตุ/อุปสรรค/เงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง และร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาที่มีตรงกับประเด็น เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของพื้นที่ พร้อมทั้งระบุผู้ร่วมดำเนินการเพื่อนำสู่การวางแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการในระดับพื้นที่

① ประเด็นการพัฒนา	② สาเหตุ/อุปสรรค/เงื่อนไข	③ แนวทางการพัฒนา (ทำเครื่องหมาย ✓ และระบุรายละเอียด)	④ ผู้ร่วมดำเนินการ
1. ด้านการศึกษาและการเรียนรู้			
1.		☐ 1. การสร้างความเข้าใจกับชุมชน (ระบุ)..... ☐ 2. การพัฒนาช่องทางการเข้าถึง/การรับบริการ (ระบุ)..... ☐ 3. การจัดทำ/พัฒนาระบบข้อมูล (ระบุ)..... ☐ 4. การออกแบบ/ดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบท (ระบุ)..... ☐ 5. การจัดตั้งกลุ่ม/ศูนย์บริการ ในชุมชน (ระบุ)..... ☐ 6. การขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/องค์กร (ระบุ)..... ☐ 7. การทบทวน-ปรับปรุงกฎระเบียบ/ข้อบังคับ (ระบุ)..... ☐ 8. อื่น ๆ (ระบุ).....	1) 2)
2.			1) 2)
2. ด้านสุขภาพอนามัย			
1.			1) 2)

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10

Technical Promotion Support Office (TPSO)

บริเวณศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300

โทร. 0 5311 2485-6 โทรสาร. 0 5311 2491

Website : <http://www.tps010.org> Email : tps010@m-society.go.th

Facebook : Tps010Chiangmai